

การประเมินสภาวะชนบทแบบมีส่วนร่วมสำหรับชุมชนรอบทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง

ทฤษฎี บินโตะหิม^{*} ธีรภัทร์ ตงวัฒนากร^๑ สุภาพ สังขไพฑูรย์^๑

วรกิต ขั้วแก้ว^๒ วิชัย วัฒนกุล^๑

¹ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง

²ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดยะลา

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะชุมชนทั่วไป ศักยภาพด้านเศรษฐกิจสังคม บทบาทหญิงชาย ลักษณะการทำประมง ปัญหาในชุมชน และแนวทางการแก้ไข โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ชุมชนรอบทะเลน้อยในจังหวัดพัทลุง จำนวน 6 หมู่บ้าน ระหว่างเดือนตุลาคม 2551 ถึงเดือนกันยายน 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งประชุมย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การระดมความคิดเห็น และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม จำนวนครัวเรือน 111-270 ครัวเรือน การกระจายของครัวเรือนค่อนข้างหนาแน่น การคมนาคมสะดวก การก่อตั้งหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นคนที่เดิม การตั้งชื่อหมู่บ้านตั้งตามลักษณะเด่นของพื้นที่ และคนในชุมชนต่างๆ มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน อาชีพหลักของชุมชน ส่วนใหญ่ทำอาชีพประมง และหัตถกรรม อาชีพรองได้แก่ ค้าขาย ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง ปฏิทินในการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ทำตลอดทั้งปี การทำประมงมีการใช้เครื่องมือประมงตามสภาพพื้นที่และฤดูกาล ระดับฐานะของชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง ประเพณีต่างๆ คือ ขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ ลอยกระทง เดือนสิบ ชักพระ ลอยแพ และล่องเรือแลนบก กิจกรรมที่ใช้แรงงานมาก เพศชายจะมีบทบาทมากกว่าเพศหญิง เครื่องมือประมงที่นิยมใช้มาก คือ ข่าย ลอบ และแห

ปัญหาหลักของชุมชน ได้แก่ แหล่งน้ำตื้นเขิน วัชพืชหนาแน่น และจำนวนสัตว์น้ำลดลง ซึ่งชุมชนได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ควรมีการขุดลอก กำจัดวัชพืช ไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ เพื่อให้ปลาไหลเวียนถ่ายเทได้สะดวกขึ้น ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำให้มากขึ้น เจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุมการใช้เครื่องมือทำการประมง และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงในทะเลน้อย

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การประเมิน, ชนบท, ทะเลน้อย

*ผู้รับผิดชอบ: หมู่ ๔ ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง ๙๓๐๐๐ โทร.๐ ๗๔๖๐ ๔๕๓๓

E-mail: bint_h25@hotmail.com, haritbint@gmail.com

Participatory Rural Appraisal (PRA) for Communities around the Thale Noi,
Phatthalung Province

Harit Bintotheem^{1*}, Teerapat Tongwattanakorn¹, Suparp Soungkhapaitoon¹,
Worakit Khoowkheaw² and Vichai Vatanakul¹

¹Phatthalung Inland Fisheries Research and Development Center

²Yala Inland Fisheries Research and Development Center

Abstract

The aim of this study was to evaluate study communities and socio-economic status, gender roles, fishing activity problems and solving ideas. A total of 6 villages around the Thale Noi Lagoon, Phatthalung Province were surveyed during October 2008 to September 2009. Methods of the study consisted of focus groups, observation, in-depth interview, brain storming and descriptive presentation.

The results showed that geological area of the villages was generally low land covering 111-270 households with rather tight distribution. The villages were named as a dominant feature of the areas. The transportation into the villages was convenient. Almost villagers were native people and their way of life was similar. The main occupations of the communities were fishing and handicraft making. Micro-trading, gardening, rice framing, domestic animal nourishing and employing were supplementary occupations. The majority of the households were moderate wealthy. Annual traditions were Thai Ghost, Songkran, New Year, Chak Pra, Drifting a Raft, Loy Krathong and Birds Watching Festivals. In general, men played more role than women in labors. The major fishing gears were gill nets, traps and cast nets but they were set depend on areas and seasons.

The main problems in fisheries were the lagoon shallowness, weed expansion and fishes decrease. Communities suggested that water body deepening, weed removing, no littering, more fish restocking and strong fisheries law enforcing should be done. Also, community's participation in fisheries management should be recognized.

Key words: Participatory, Evaluation, Rural, PRA, Thale Noi

*Corresponding author: Moo 4 T. Lampam A.Muang C.Phatthalung 93000 Tel. 0-7460-4533

E-mail: bint_h25@hotmail.com, haritbint@gmail.com